



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt Vlt. a Honorius III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

Ecet, 11. *quest. 3. cap. non sanè 14. quest. 5.* quia hujusmodi scientiæ procedunt à labore naturali, ut defendunt Gibalinus, & Binsfeldius *ubi supra*, Pater Mendo *de jure academico lib. 2. cap. 10.* Unde stipendia, & salaria Præceptorum jure civili approbata fuerunt. Quare Paulus, & Julianus docuerunt *in l. cum tutoris 12. §. 3. ff. de admistr. tur. l. 4. ff. ubi pupillus educari*, pro dignitate natalium pupilli tutores posse constituere mercedem Præceptoribus: & *in l. duo 71. ff. pro socio*, refertur duos societatem coisse, ut Grammaticam docerent certo stipendio & salario constituto. Pro quorum illustratione adiri possunt Revardus *lib. 2. conject. cap. 10. & 19.* Rodulf. Fornerius *in notis ad Casiod. lib. 4. epist. 1.* Suarez de Mendoza *ad legem Aquil. lib. 2. cap. 3. sect. 6. ex num. 16.* Merillus *lib. 5. prior. observ. cap. 1. & 17.* Cujac. *lib. 5. Pauli ad edict. in l. cum tutor 3.* Et salaria hæc plerumque appellabantur mercedes. Marcus Tullius *in Philip. At quanta merces Rhetori est data, audite, audite Patres Conscripti.* Author de Claris Grammaticis, de Lælio Præconino: *Pretia Grammaticorum tanta, mercedesque tam magna. Et l. 4. §. sed & si, de deceret. ab ordin. faciend. D. Hieron. ad Pammachium epist. 101. Qui illum in magna mercede nihil scire docuerunt.* Aufonius *de Exuperio.*

— Tum pueros grandi mercede docendi.

Junenal. *satyr. 7.* Macrobius *lib. 1. cap. 12.* Illustrat Savarus *ad Sidonium lib. 5. epistol. 7. fol. 334.* Illud notandum, retributionem professorum Juris, & Philosophiæ, non appellari mercedem, sed honorem, *dict. l. 1. §. an & Philosophus, ff. de variis, & extraordin. Rhetores verò, & Grammaticos stipendium, & mercedem accipere, dict. l. Aquilius. Quod stipendium dicebatur Minervale. Notavit Retes de donationib. cap. 3. num. 12.* Et discipulos Magistros suos munitentis ditare debere, *deducitur ex l. Aquilius, ff. de donat. & Sabinus à suis scholaribus fuisse sustentatum, refertur in l. 2. ad sinem, ff. de orig. juris: & ideo utiliter à negotiorum gestore fiunt expensæ pro mercibus magistrorum, l. si patrono,*

Cod. de negot. gestis. Immo Præceptores, quibus promissum stipendium non solvitur, extra ordinem audiri docetur *in l. 1. §. 2. ff. de extraordin. cognit. & probarunt Cujacius in l. unic. Cod. de studiis liber. lib. 11.* Giphanius *ad Ethic. Aristot. lib. 9. cap. 1.* Revardus *lib. 1. conject. cap. 10.* ubi exponit Juvenalem *satyr. 10.* in illis verbis:

Eloquium, aut famam Demosthenis, aut Ciceronis.

Incipit optare, & totis Quinquatribus optat
Quisquis adhuc uno partem colit asse Mimer-

vam,
Quem sequitur custos anguste vernula capsa.

Si verò Magister beneficium, aut publicum stipendium sufficiens habeat, pretium aliquod à discipulis exigere non valet, *cap. 1. juxta veram lectionem, hoc titul.* Sponte tamen oblata eo casu à discipulis recipere non prohibetur, *cap. priscus 10. quest. 3. cap. de eulogis 18. dist. cap. quidquid, cap. placuit 1. quest. 1.* Prohibetur ergo in præfenti pro licentia docendi concedenda pretium exigere; non quia id simonia sit, ut vulgò creditum est, sed quia ad simoniæ crimen accedit, qui avara cupiditate pro licentia docendi aliquid temporale extorquet à doctis viris, qui ad scientiarum, bonarumque litterarum cognitionem aditum patefaciunt, & muniunt, quos decet potius precibus, & muneribus ad docendum invitari. Nec obstat quod expendebamus de usu in academiis recepto exigendi pretium pro gradibus Baccalaureatus, Magisterii, & Doctoratus; nam talis pecunia non exigitur pro licentia docendi, sed pro honoribus, & emolumentis temporalibus, quibus similes graduati perfruuntur. Quæ omnia sunt naturalia, & pretio æstimabilia. Unde quò celebriores Academiæ sunt, & majora commoda graduati assequuntur, majora solent stipendia, vulgò *propinas*, perfolvi, ut probat P. Mendo *de jure academic. lib. 2. quest. 11. per totam.* Hinc exponendus erat canon 71. Synodi sextæ: sed ejus interpretationem dedimus *in cap. 8. de vita & honest. cleric.*

CAPVT VLT.

a Honorius III.

SVper specula. *Et infra:* Cùm itaque de singulis provinciis puellæ speciosæ, ac virgines pro Rege Assuero, qui Beatitudo dicitur, per ancillas quæri debeant, & adduci ad arcem & mœnia civitatis, & per manum Aggei mundum muliebrem accipere, necessariorum videlicet fulcimenta: volumus & mandamus, ut statutum in Concilio ^b generali de Magistris Theologis per singulas Metropoles statuentis inviolabiliter observetur, decernentes insuper de consilio fratrum nostrorum, ac districtè præcipiendo mandantes, ut quia super hoc propter raritatem magistrorum se possent forsitan aliqui excusare, ab Ecclesiarum Prælatibus, & Capitulis ad Theologiæ professionis studium aliqui docibiles destinentur, qui cùm docti fuerint, in Dei Ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti, ex quibus postmodum copia possit haberi Doctorum, qui velut stellæ in perpetuas æternitates mansuri, ad justitiam valeant plurimos erudire: quibus si proprii proventus Ecclesiæ non sufficiunt, prædicti necessaria subministrant: docentes verò in Theologicâ Facultate, dum in scholis docuerint, & studentes in ipsa integrè per ^c annos quinque suorum, non obstante aliquâ contrariâ consuetudine, vel statuto, cùm denario

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

M 2

fraudari

fraudari non debeant in vinea Domini operantes. Hoc autem inconcusse volumus observari, firmiter disponentes, quod d feriamus pœnâ debitâ transgressores.

NOTÆ.

2. a **H**onorius III. Ita etiam legitur in quinta collectione, sub hoc titul. cap. unic. & tam inscriptionem, quam hujus textus historiam retuli in cap. super, ne cleric. vel monach. b Generali.) Lateranensi videlicet, relato supra in cap. quoniam.
2. c Annos quinque.) Hoc tempus non refertur ad docentes, sed ad studentes, qui per quadricennium, aut quinquennium solent studiis interesse

pro diverfitate scientiarum de quo temporis spatium agit Mancinus *Genial. cent. 2. cap. 151.* quem tranfcripsit Barbofa *tom. 6. in felect. ad hunc textum.*

d Feriamus.) Id est excommunicatione ligemus, ut etiam accipitur ferire in cap. 6. de rebus Ecclesie, ibi: *Anathemate feriat: & in can. 5. Synodi Vernensis, can. 7. Concilii Mogunt. & aliis vulgatis.*

Commentarium hujus textus dedimus in cap. licet, de prabend.

TITULUS VI.

De Judæis & Saracenis, & eorum servis.

CAPVT PRIMVM.

Ex Concilio ^a Maticensi.



T licet quid de Christianis, quod aut captivitatis incurfu, aut quibuscunque b fraudibus Iudæorum servitio implicantur, debeant observari, non solum canonibus, sed & c legum beneficio jam pridem fuerit constitutum; tamen quia nunc ita quorundam querela exorta est, quosdam Iudæos per civitates, aut municipia consistentes in tantam insolentiam, & proterviam prorupisse, ut nec reclamantibus Christianis liceat vel pretio de eorum posse servitute absolvere: idcirco presentis Concilio Deo auctore sancimus, ut nullus Christianus Iudæo deinceps debeat servire; sed datis pro quolibet bono mancipio 12. d solidis, ipsum mancipium quicumque Christianus, seu ad e ingenuitatem, seu ad f servitium licentiam habeat redimendi; quia nefas est, ut quos Christus Dominus sanguinis sui effusione redemit, persecutorum vinculis maneat irretiti. Quod si acquiescere his, quæ statuimus, quicumque Iudæus noluerit, quamdiu ad pecuniam constitutam venire distulerit, liceat mancipium ipsum suum cum Christianis ubicunque voluerit habitare.

NOTÆ.

1. a **M**aticensi.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 1. sed male, tam in ea, quam in hac sexta: legendum enim est, *Maticonensi*, in quo Concilio *can. 16.* reperitur textus hic, pro ut in presenti transcribo. Concilium hoc Maticonense r. celebratum fuit sub Pelagio II. temporibus Gunteranni Regis Gallie anno 581. hortatu ipsius Regis, ad morum reformationem, ac præcipue Iudæorum petulantiam coercendam, ut referant Baronius in eodem anno, Coriolanus in *summa Conciliorum*, Binius & Sirmundus in *notis ad ipsum*, tom. 3. Regie editionis, fol. 65. In eo editos fuisse viginti canones, scripsit Ado Viennensis Episcopus in *chron.* his verbis: *Post Philippum Episcopus vir sanctus Episcopus Viennæ levatus est. Hic cum sancto Prisco, & Artemio Senonico, & Remigio*

Bituricensi, & cum aliis sanctis Episcopis viginti capitula ecclesiastica perfecte roboravit. Dicitur est à Matiscona civitate Gallie, de qua frater Sarmat. *tom. 3.*

b Fraudibus.) Venditionibus videlicet iniustis.

c Sed & legum.) L. 1. *Cod. ne mancipium christianum*, l. 57. *C. de Episcopis & cleric.* & aliarum, quas sequenti commentario dabimus.

d XII. solidis.) Jure civili æstimatio communis servi erat viginti solidorum, l. 3. *C. communia de legat. l. inter 26. §. final. ff. mandati. l. 4. ff. de servis fugit. l. Papinianus 8. §. final. cum duabus legibus sequentibus, ff. de inoffic. testam. l. 2. Cod. de fidei-commis. libert. l. si mulier. 31. ff. de minor. l. cum ex falsis 47. ff. de manumiss. testament. l. 1. §. 5. Cod. de communi servo: vel quindecim, l. ult. ff. de condit. institut. l. 35. Cod. de donationib. nisi aliqua arte, aut scientia essent præditi; juxta*